

de ovend

groeten
Pieter

de Ovend

twaaelfde jaorgaank no. 1

feberwaori 1984

In dit blad verschiene bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweginge. De Ovend wodt uitgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en komt zes keer over de heerd bi'j de leden/ab.

Red./Adm./Corr.: zie blz. 4 van et omslag.

Tikwark: Jerry W. de Kock, Oosterwoolde

IN MEMORIAM: JANNES W. NIJHOLT

Veur de meersten nog vas in 't geheugen, veur eren aenlik nog mar kwaolik warkelikhied. Wie hadde et een half jaor leden daenken kund. Jannes Willem Nijholt, siktaoris van de Stellingwarver Schrieversronte, mit-oprichter en kiëbige warker an et behoold van de Stellingwarver streektael, is d'r niet meer. Op 24 jannewaori 1984 raekte hi'j weg.

Degene die himzels tot de familie, de kammeraoden of de goeie kunde van Jannes Nijholt rekenen kan, wus wel dat hi'j him de laeste tieden vaeker as gewoon ontzien mos vanwegens zien gezondhied. Mar de tiedinge in de eerste helte vandecember veurig jaor dat hi'j niet meer beter wodden zol en niet lange meer te leven hadde, kwam toch wel slim rimpend. Weinigen zullen d'r euvelmoed in had hebben, dat et gauw zo utpakken zol.

Hiel veul het disse strieder, Stellingwarver taelbeweger van stonde of an, betekend veur et Stellingwarfs ende Stellingwarver kultuur, en dat is niet allienig uut te drokken in et opnumen van wat hi'j allegeer konkreet daon het. Want vule meer nog laggen zien verdiensten op

een aander, hoger plan. D'r gong machtig vule van him uut deur zien inspannings, zien instelling om op te bouwen en zien liefde veur de meensken, de kultuur en de netuur van Stellingwarf. Hi'j wus uut zien aord ok dat d'r allienig wat te berieken vul deur overleg en saemenwarking. Dat de aldermeerste dank en wardering moet uterd wodden veur zien persoonlikhied en inbreng in de beweging as gehiel, veur zien vaeks fleurige, optimistische kiek en zien opbouwende aord. In zien persoon weren toegelieke anwezig: kunde van de streek en van de meensken, de gaove om mit et volk om te gaon, en kiek op 'e dingen. Daorbi'j hadde hi'j vaeke een dudelike miening, mar ok de gaove om as et neudig was de eigen idenen in te leveren as die van aanderen him beter toe leken. Bi'j dat alles kon hi'j de betrekkelikhied van de dingen inzien en die an aanderen die et niet mit him of 'de Schrieversronte' iens weren, dudelik maeken. Jannes Nijholt was iene van die feiguren die d'r feitelik wat te min binnen, meensken die et algemien belang zonder muute boven de eigen inzichten stellen. Die holing het veur de veuruutgaank die et Stellingwarfs in veul opzichten deur toedoen van de Schrieversronte toch mitmaekt het, van et grootste belang west, liekegoed as dat zoks belangriek was veur de ere kaanten van de kultuur daor Nijholt him veur de volle honderd percent veur inzette: de körfballeri'je, et onderwies (be-naemens de biologie) en et teniel.

Tot in de laeste daegen van zien leven bleef Jannes Nijholt de man die belang stelde in de gemienschop en in wat d'r om et Stellingwarfs henne gebeurde. Tot et laeste ok wol hi'j betrokken wezen en was hi'j ok betrokken bi'j et wark van de Schrieversronte. Die betrokkenhied was iene van de eigenschappen die an zien persoon opvullen. Mi'j was die, doe ik as kollega an de Mavo van Wolwege in 1968 mit him in de kunde kommen was, ok opvalen. Dat was dan ok de reden om him te nugen veur een plak in de warkgroep van et radio-pergramme 'Op 'e Schostienmaantel', een pergramme dat in et seizoen 1971-1972 mit mekeer negen keer in de locht wezen zol. Ik hebbe him gien twie keer vraogen hoefd. En van die stonde of an was Nijholt een mitwarker daor aj' wat an hadden, die de lijnen mit uutzet-

te, die de zaeken goed deur docht en die een huidvol wark verzette: in 'Op 'e Schostienmaantel' eerst, mar van april 1972 of as siktaoris van oonze Stellingwarver Schrieversronte.

Die jonge Schrieversronte zette een boel zaeken op. In veul gevallen was Nijholt d'r bi'j. Ik daenk bi'j glieks an et harbargespul, een kleinkeunstpergramme uut de jaoren 1972-1973 dat hi'j regiseerde, mar ik daenk veural ok an zien insparrings om Stellingwarfstaelig teniel van de grond te kriegen. De Dolle Mina's, daor de zangverieninge van Ni'jberkoop in et Nederlaans al eerder succes mit had hadde, wodde deur Nijholt in kruderig Stellingwarfs ommezet, dat d'r volgde zuver een succes-toerne van 'zien' Wolvegester tenielploeg Keunst naor Kracht. Succes beleefde die ploeg ok mit een hiele riegel volgende vertaelings/bewarkings van Nijholt: Dag Slipperdag, Niet om et spul mar om de knikkers, Op 'e snaoren of, e.e. Veur Keunst naor Kracht bewarkte hi'j mit mekeer veertien stokken, veur de tenielploeg Stok veur Stok uut Steggerde viere, wiels hi'j ok veur de kaberetploeg Flying Stars uut Hooltpae verschillende schetsen bewarkte en veur de warkgroep Stellingwarver Dag twee ienakters.

Een peer jaor nao 'Op 'e Schostienmaantel' brocht Nijholt een riegel Stellingwarver verhaelen veur de Rono-mikrefoon. Vaeke ok gong hi'j veur de Stellingwarver Schrieversronte mit lezings of veurdrachten naor de dörpen. Oonze Ovend kende him as mitwarker, en sund jannewaori 1983 as redakteur. Veur et weekblad Stellingwarf vertaelde hi'j et verhael Jan Hut. Veur dat blad trouwens was hi'j een belangrieke korrespondent, die et Stellingwarfs as dat mar even kon bruukte, endie dat uteraord op een verzorgde maniere dee. Hi'j zat veur de Stellingwarver Schrieversronte in de Intergemientelike Warkgroep Stellingwarfs, en hi'j zat ok in et bestuur van de Stellingwarver Omroep Stichting. Een protte wark ok het hi'j verzet bi'j et nao kieken van manuscripten en drokproeven van ni'je uutgiften.

Op 'e jaorvergeerdering in et laest van december veur rig jaor mos an de meensken verteld wodden dat Jannes Nijholt niet lange meer bi'j oons wezen zol. Een blik van

grote wardering is in de vorm van een bloemstok op verzuuk van de bi'jienkomst een peer daegen laeter deur et bestuur bi'j Nijholt brocht. Bestuur en heufdmitwarker hebben in de kontakten van de laeste weken verneumen dat Nijholt et wardeerd het dat de meensken van de Schrieversronte heur mit him en zien familie verbunnen vuulden, dat we an him dochten. We weten ok, dat hi'j an 'zien meensken' docht het.

Weeromme kiekende op 'e geschiedenis van de Stellingwarver Schrieversronte konnen we beide die laeste keer tegen mekeer zeggen: hoe et d'r in de toekomst ok mit et Stellingwarfs veur komt te staon, et het goed west wat we daon hebben, en we hebben een goeie tied had.

Van een autorit op een winteraovend mit sni'jbujjen naor Simon Pluister in Kraggenburg in verbaand mit Stellingwarver lieden veur et Wolvegester mannekoor, van schrieveri'je tegen et verplichte Fries tot gesprekken over een ni'je uutgifte. Inderdaod, et het goed west: Jannes Willem Nijholt, in dankbere herinnering.

Dat zien moeder, zien vrouw, zien kiender en ere familie starkte vienen kunnen now ze him warkelik missen moeten, en dat zien persoan tot veurbeeld bliieven mag.

Henk Bloemhoff

Gelok?

*Et vremde van
een meenske is
dat hi'j nooit volledig
van zien gelok genieten kan
omdat hi'j dan alweer
bange is veur et ongelok.*

Immie Hoekstra

Voegels in de winter

Een peer winters leden kwam Jaap bi'j oons mit de vraoge as wi'j ok belang hadden bi'j een voegelvoerbakkien. Hi'j wol graeg wat tiedkotting en hi'j dee et veur niks, aliend de kosten van 't materiaol wol hi'j graeg vergoed hebben. Now, dat kon wel. Dat wi'j hebben, krek as zovule meensken, now ok zoe'n voerbakkien op een paol in de tuun staon.

De voegelties kwammen al rap op 't voer of, mar een ekster hadde et ok al gauw in de smiezen en bertaol as ze van neture binnen, die jachte al de kleine voegelties vot en at zien boek rond. Mar now hewwe wat an 't bakkien daon en kan hi'j d'r niet meer bi'j kommen. Vandemorgen zat hi'j op een paol bi'j huus te prakkezeren hoe of hi'j daor mit an mos. Want zien boek begon weer slim te rammelen. Now kan 'k dat min hebben; zels wi'k daegs ok graeg wat in 't bod hebben, dat ik hebbe mar flink wat voer onder 't bakkien op 'e grond stri'jd veur de eksters en de liesters en zo. En ze hoeven niet bange meer te wezen veur onnze katten, want die bin vandezommer van poere oolderdom sturven. 't Weren allebeide zwarkatten, die wa'k indertied begonnen te voeren, dat jim begriepen wel, doe bleven ze bi'j oons hangen. De iene hadde gien tanen meer in 't bekkien. Dat ontdekte 'k doe hi'j brokkies en vleis en zo liggen leut. Doe gaf ik him vaeke mar wat gehak, mar staorigiesan leup 't naor 't aende. En de ere poes, die ok oold was, het et ofleggen moeten in de slim hiete daegen van de veurige zommer.

Mar now moe'k ok nog wat kwiet over die eksters die al tied om huus henne binnen. Wi'j hebben veur jaoren een proemeboompjen poot en die dreug al redelik gauw. Doe wi'j een keer in augustus thuus kwammen van vekaansie en ik maendagsmorgens de waske an de liende brocht, zag ik dat de proemen al aorig riepe wodden weren. Vandemiddag mar es kieken as de eersten d'r haost of kunnen, docht ik. Mar doe 'k d'r middags bi'j kwam, weren de proemen allemaole vot. Ophaeld deur de eksters! Ik hadde ze morgens in de boswal wel heurd schatteren. En now voer ik ze weer. Een meens is een wonder ding!

Antien

Vertrouwing

'k Lees in de OVEND van oktober uw wat trieste gedicht
en ik wil er graag op mijn manier op reageren,
hopend, dat het uw somber gemoed iets verlicht,
want teleurstelling mag uw dichtlust niet verteren.

Ik ben, heus, geloof me, maar een schamel poëet,
ook ik worstel met woorden en zinnen,
ook ik ben iemand, die echt niet altijd goed weet
hoe te verwoorden wat er leeft bij hem binnen.

En wordt een kind van mijn brein in de krant afgedrukt,
dan verbaas ik me steeds, dat het er in is gekomen,
dan verwondert het mij, dat het niet als mislukt
beschouwd is, maar waard op te worden genomen.

En wie er beoordelen en hoeveel het er zijn
en met welke maten ze meten
en welk genre de voorkeur heeft en op welk terrein,
ik weet het niet en ik wil het niet weten.

Toe, dicht deur in jow verduld mooie Stellingwarver tael,
"Ach, heette ik maar VanBergen" zie 'k jow wat klaegerig
schrieven,
mar elk meenske het gelukkig zien eigen verhael,
we moe'n, donkt mi'j, gewoon onszels mar wat blieven.

Johan van Bergen

Oolde Aaltsje

Zo nuumden wi'j heur en aenlik weren we wat bange veur heur, want ze hadde wel een betien van een oolde hekse. In onze ogen dan vanzels. Ze was altied zwat in de kleren endreug ok altied zoe'n zwatte musse die oolde meensen in die tied wel meer op hadden. As ze om huus henne leup, dan leup heur zwatte katte heur altied op 'e hakken aachternao. Ze woonde in een oold husien an de poolderdiek vlak bi'j Mildam, schuin tegenover de "Gele Bos". Die bos is d'r vandaege-de-dag nog. Et husien was nog uut de tied van de turfmaekeri'jen van Hooltwoolde. Et hadde van die kleine ruties en d'r zat een slag in de naalde van et dak. Doe et bouwd wodde, is et eerst mit zoden opzet, laeter is d'r een mure omme henne metseld. Now ja, metseld mit zaand en kalk vanzels, daordeur hongen de muren een betien uut et lood. D'r was ok een hoekien grond bi'j, daor verbouwd ze eten veur heur zels en ze hadde een hoekien greide veur heur twie geiten. Die hul ze veur de melk.

Een man hadde ze niet, ze was altied bi'j heur va west. Albert Otter was zien naeme. Dat zeden demeensken temeensen tegen him omdat hi'j, doe hi'j nog jong was, es een visotter vongen hadde. Vandaor die naeme, mar hi'j hiette aenlik van Eylers.

Doe Albert oold wodden was, was hi'j bliend wodden en daoromme was zien dochter bi'j him bleven. Wat et huusholen betrof was Aaltsje niet slimme schone. Mien vader brocht d'r es een zak eerpels henne. Albert was ziek en lag op bedde, twie honnen laggen bi'j him op 'e dekens, ze sprongen van bedde, tilden de pote op en pisten tegen de eerpels. Eet smaekelik!

Naodat Albert wegraekt was, bleef Aaltsje allienig. Ze hadde een boel stel an heur katte en de beide geiten. Daor kon ze mit praoten, dat weren heur vrunden wodden, want burenen hadde ze niet vule. Et oolde husien wodde d'r ok niet beter op. An et onderhoud wodde niet vule daon, et

lekte d'r en de katte kreup deur een gat in et dak naor buten.

Et was doedertied de crisis van et laest van de twintiger jaoren. In die jaoren kreeg ze een uitkering van de diaekens van de Hooltwooldiger karke. In een oold boekien van de diaekens staot dat A. Otter zes gulden in de weke as ondersteuning kreeg. Aaltsje kreeg in 1928 ok turf van de karke. Dit gong zo deur tot de strenge winter van 1928-1929. De 28-ste feberwaori 1929 was et, nao een tied van strenge vost, gloepende koold. Middags stak d'reen noord-ooster storm op, die naachs in alle hevighied toenam. Et vreur doe meer as twintig graoden en et sni'jjachte ok nog, dat et oolde husien van Aaltsje was hielemaole in-sni'jd.

Doe de bakker drie daegen laeter an de deure kwam en op zien "vollek"-geroep gien geheur kreeg, mar wel et gemekker van de geiten heurde, dee hi'j de deure eupen. De beide geiten vleugen half verhongerd tegen him op. Aaltsje lag dood op bedde. Ze was doodvreuren. De sni'j lag bi'j heur op 'e dekens ende zwatte katte die bi'j heur op bedde lag, kreup deur et gat in et dak naor buten. De branige die ze van de karke kregen hadde was heur ontsteulen. D'r lag nog wat prikkegoed bi'j de kachel, dat hadde ze uut de "Gele Bos" sprokkeld. Op 'e kachel ston een pannegien mit drie eerpels d'r in. Deur de bureen is ze doe mit kleren en al in de kiste legd en begreven op et karkhof van Hooltwoolde. Ik was doe een joongien van tien jaor en ik vun et slim van oolde Aaltsje.

Een maond laeter, op 28 meert 1929, was d'r een buurmaegien jaorig, ze hadde een koppeltien kiender op bezuuk. Ik was d'r ok bi'j. Et was hiel mooi weer, ie konnen aenlik niet begriepen dat et zoe'n koolde winter west hadde. "Jonges, zuuwe es bi'j et husien van oolde Aaltsje kiekien?" Now, dat mos wezen vanzels en mit mekere d'r op of. Et husien ston d'r wat spoekachtig henne mit die kleine donkere ruties. Wi'j leupen al niet zo hadde meer. Oolde Aaltsje hadde hier ommes dood op bedde legen en wi'j weren nog mar klein. Ik was netuurlik niet bange, ok al sleug et

hatte me achtentachtig. Mit mekere weren we hiele helden. We drokten de neuze stief tegen de ruten, die lange niet schone meer weren. Mar wat schrokken we! Et bedde mit de dekens hong over een peer stoelen endie dekens gongen op en daele. D'r zat een kerel onder! De bienen stakken d'r onder uut! Hi'j hadde oons netuurlik ankommen heurd en wol oons bange maeken. Now, dat was him lokt, want wi'j vanzels hals over kop op 'e loop. Ik hadde klompen an en kon niet mit de eren mitkommen en iederkeer mar aachteromme kieken as die kerel oons ok nao kwam! Mar dat vul gelokkig mit.

As wi'j laeter zundagsschoele hadden, dan keek ik wel gauw es bi'j et plak waar oolde Aaltsje begreven was. D'r is nooit een stien bi'j kommen.

En now, een dikke vuuftig jaor laeter kom ik as karkvoogd nog wel es op et karkhof in verbaand mit et onderhoud en dan daenk ik zo wel es: hier argens moet oolde Aaltsje begreven liggen.

Y. Duursma

Stellaand

*radio Friesland
goonst van geruchten
over de vri'je naosie
Stellingwarf,
mit een eigen zender
veur radio en tillevisie;
mar gelokkig
zal d'r geef Fries
en hoog Hollaans
veur te luustren
en te kieken wezen:
Inwadden het
van Berkoop niks te vrezzen.*

oene bult

Ik bin een rommelbak (vervolg)

Niet veer van mi'j of, an de kaant van de weg, stonnen een peer hoge bomen.

Onder die bomen was een baank.

Op die baank zat vaeke een oolde man.

Soms zat die d'r wel een ure. Ok wel es twie.

Soms zat hi'j te lezen. Mar vaeke dee hi'j niks.

Ik daenke dat die oolde man allieend in een huus woonde. En dat hi'j him een boel verveelde. En dat hi'j dāōrom zo vaeke en zo lange op dat baankien zat.

Doe de gemienteman de gruuntewinkel uut

kwam, zat die oolde man daor ok.

De gemienteman leup naor him toe.

"Goeiemorgen," zee-d-ie.

"Goeiemorgen," zee de oolde man.

"Mag ik jow wel wat vraogen?" vreug de gemienteman.

"Netuurlik wel," zee de oolde man. "Kom d'r bi'j zitten.

D'r is plak genog."

Doe gong de gemienteman ok op et baankien zitten en hi'j stak van wal.

"Meneer," zee hi'j, "hier het al tieden en tieden een rommelbak an de straote staon, mar an now toe kwam d'r nooit wat in. Iederiene smeeet zien troep mar op 'e straote. En now inienend was de bak hielemaole vol en de straote is schone. Te zitten hier zo vaeke, misschien kun ie et mi'j vertellen. Wiē zol dat daon hebben? Heb ie dat ok zien?"

Doe nikte de oolde man.

"Ja," zee-d-ie. "Gister was dat. Gistermiddag. Doe bin hier twie kleine meziekmaekers kommen. De iene hadde een grote tromme. En de aander een grote toeter, een échte blaashoorn.

En doe kwammen d'r wel tien ere kiender. Die gongen allegeer pepierties zuken.

En doe begonnen de meziekmaekers te speulen. Van ret-tet-tet-tet, boem-boem; ret-ret-ret-ret, boem-boem!

En de kiender zochten mar en zochten mar. En ze gooiden alle pepierties in de rommelbak.

En de meziekmaekers speulden mar.

En a'k et góéd heurd hebbe, dan klepperde de rommelbak zachies mit, mit et lit."

"Ja dat kan," zee de gemienteman. "'t is iene van de bétère bakken!"

"Now en doe d'r gien pepierties meer laggen, doe begonnen ze mit benaneschellen en klokhuzen. En de meziekmaekers speulden mar deur van ret-tet-tet-tet, boem-boem! Ze speulden mar deur! En doe op 't laeste de hiele straote schone was, doe hebben ze een rondedaans maekt. Haand in haand in een grote kring om de rommelbak henne."

"Hoe zollen die meziekmaekers hieten?" vreug de gemienteman.

"Dat weet ik niet," zee de oolde meneer. "Ik kende ze niet en ik hebbe ok niet mit heur praot."

"Hoe zaggen ze d'r dan uut?" vreug de gemienteman weer.

"Gewoon," zee de oolde meneer. "Ze zaggen d'r hiel gewoon uut. Mar de iene hadde een grote tromme veur de boek hangen. En de aander hadde een toeter. Zoe'n echte grote blaashoorn."

"We moe'n die meziekmaekers perberen te vienen," zee de gemienteman.

"Ja, dat is goed. Lao'we dat doen," zee de oolde meneer. En doe bin ze mit 'n twienen in et stuurhusien van de bestelauto stapt. En ze bin bi'j álle schoelen langes reden.

Om te vraogen as daar ok meziekmaekers weren.

Iene mit een blaashoorn.

En iene mit een tromme.

As d'r soms ok pepiertieszukers weren.

Dat kon ik niet zien, vanzels.

Mar de oolde man het et me verteld.

Eredaegs het die me alles verteld.

D'r weren nargens meziekmaekers!

D'r weren ok nargens pepiertieszukers!

Vremd was dat!

Want de ere morgen is de oolde man weer kommen.

Ik zag him wel lopen. Ik dochte: die gaot weer op zien baankien zitten. 't Is zoe'n mooie dag vandaege. Mar hi'j dee et niet. Hi'j kwam riegelrecht naor mi'j toe. Hi'j hadde een tasse in de iene haand. Een grote, leren tasse. Die was zeker slim zwaor. Want hi'j leup d'r een betien schieve van.

Ik dochte: wat zol d'r in die tasse zitten? Lekkere sukerpepierties misschien! Of verschimmelde sinesappels! Want d'r bin niet vule dingen, die ik lekkerder vien as verschimmelde sinesappels, onthool dat goed! Hi'j kwam naor me toe. Hi'j tilde et lit op. En doe schudde hi'j zien heufd. "Wēēr niks!" zee-d-ie. "Hebben ze jow dantoch weer vergeten, oolde hongerlappe? En de joongies bin d'r niet. De meziekmaekers niet. In de hiele gemiente niet. We bin alle schoelen bi'j daele west. Op alle schoelen niet.

Vremd is dat! Mar we zullen et jow es goed naor 't zin maekèn hier!"

Tóch schimmelige sinesappels! docht ik. Tóch! Een hiele tasse vol!

Mar doe de tasse écht eupengong, doe schrok ik d'r toch wel even van! Daor zat niet iene sinesappel in! Nog gien verrotte schelle! Nooit iene! Ik zag alliend mar spiekers en schroeven en iezerdraad en tangen en schroevetri'jers en wat al niet meer!

En ik durve d'r best rond veur uut te kommen: ik lusse een hieleboel, mar dat iezerspul... práót me d'r niet van! Daor zit hāóst altied een roesterige bi'j-smaek an!

"Now eerst de zwatte deuze," zee de oolde man.

De zwatte deuze? Now begreep ik d'r niks meer van. Mos ik soms ok al zwatte deuzen slokken?

Hi'j rommelde in zien grote tasse, en ja heur. Daor hadde hi'j al een zwat kissien te pakken.

"We maeken van jow," zee hi'j, "de deftigste rommelbak van de hiele Stellingwarven."

Vremde praot heur! Ik wās ommes al iene van de bētere bakken!

"Dan zuj! elke dag wel bastende vol zitten," zee hi'j.

Aha! Dat was temeensen gezonde praot.

Doe gong hi'j an 't frutselen en an 't friemelen mit schroefies en boolties en draoties. En hi'j boorde mi'j een peer gatties dwas deur 't lief, da'k et uut jánkte! Mar ja, wie gezond blieven wil, die moet soms piene lieden.

Afijn, ik begon wel te begriepen, dat hi'j dat zwatte kissien mi'j op 'e rogge vaastezetten wol.

"Hé," zee-d-ie, "dat dot me weer es goed. Altied in de meziek zeten, tillevisies rippereren, plaetespeulers nao-kieken... Mar inienend op je vuvenzestigste is 't gebeurd. Dan moej' baankien-zitten leren en boekien-lezen."

Mar wat dat hiele gedoe dan mit meziek te maeken hadde dat begreep ik niet. Dóé nog niet.

Mar op 't laeste hadde hi'j alles zeker goed vaaste zitten. Want doe burg hi'j zien ark en de hiele reute-meteut weer op. Alles in de tasse.

"Ziezo," zee hi'j, "en now de batteri'je nog."

De batteri'je? Wat bedoelde hi'j daar now weer mit? Afijn, hi'j haelde een plat geval uut de jassebuse en dat scheuf hi'j in et zwatte kissien. Klik! zee et en dat was alles. Ok al niet vule biezunders dus.

Doe kwam krek de gemienteman.

"Hoe wíed hej't vreug die.

"Krek klaor," zee de oolde meneer.

"Perberen!" zee de gemienteman. Hi'j tilde et lit op en doe...

Nee, doe gebeurde d'r niks - hielemaole niks!

"Mislokt! Finaal mislokt!" lachte de gemienteman.

Mar de oolde man schudde et heufd. "Niks mislokt.

Zo simpel gaot et niet. Want wie niet votgeven wil, die kan ok niks weeromme verwaachten."

Doe trok de gemienteman een peer diepe reenfels in 't veurheufd. Hi'j dochte nao.

"Votgeven?" vreug hi'j doe. En hi'j leut et lit weer zakken. "Te bedoelen..."

"Krek!" zee de oolde man. "Dat bedoel ik krek!" Hi'j pakte een snupiespepiertien op van de tegels. Hi'j

dee et lit eupen. Hi'j gooide et pepiertien in mien lege boek. En doe...

Ik schrok zo!

Ik ston te trillen op mien paol!

Ret-tet-tet-tet, boem-boem! Ret-tet-tet-tet, boem-boem!

Ik keek links en rechts, veur en achter.

Waar weren die meziekmaekers dan?

Waar wás die hoornblaozer?

Waar zát dat joongien mit zien grote tromme?

Ik zag ze nargens!

Waar wéren ze dan toch!

Ret-tet-tet-tet, boem-boem! Ret-tet-tet-tet, boem-boem!

Wel tien keer achter mekaander!

En doe - doe was 't inienend weer stille.

En toegelieke begreep ik alles: die mooie meziek, die kwam niet uut een echte tromme. En niet uut een echte blaashoorn.

Die meziek, die kwam uut dat zwatte kissien!

Die oolde man, die hadde alles mit die meziek te maeken.

Die hadde de meziek in dat zwatte kissien stopt.

Die oolde man, dat was een toveners!

Een toveners mit meziek!

"Knap - knap! Ommeraek knap!" zee de gemienteman. "Veur-al omdaj' d'r eerst wat in gooien moeten. Alliend et lit optillen helpt dus niks. Waorum aenlik niet?"

Doe keek de oolde man ernstig. "Omdat een rommelbak gien speulgoed is," zee hi'j. "Daorumme niet!"

Daor mos de gemienteman al weer over naodaenken, dat zag ik wel.

Mar nao een posien zee hi'j: "Now zullen we 'm ok een ni'j pakkien geven."

Hi'j leup nao de bestelauto. En hi'j kwam weeromme mit een grote varvebusse. En twee kwasten.

Hi'j dee et lit van de busse of... Ik kon mien ogen niet geleuven. Oe, wat een prachtige oranje kleur was dat. Van dat knál-oranje, begriep ie wel. Zo oranje, dat et haost locht gefit in donker!

Daor hebben ze mi'j hielemaole mit opvarfd. En mien

paol ok. Prachtig, prachtig was dat!

Now bin ik de mooiste rommelbak van hiel Stellingwarf!

"En de deftigste!" zee de gemienteman.

"En de muzikaolste!" zee de oolde meneer.

Van die dag of komt de gemienteman elke dag langes om me leeg te haelen.

Want iederiene stopt me van alles toe. Lekkere lollie-stokkies en een haandvol aepeneutedoppen - van alles!

En dan gaot et mar weer van ret-tet-tet-tet, boem-boem!

Ik hebbe et overdag mar amper an tied om now en dan es even een ogien dichte te doen!

Mar soms lokt me dat tóch.

Weej' wel wanneer?

Krek! As d'r op 'e hiele straote gien pepiertien en gien schellegien en gien plattrap grunteblikkien meer te vienen is! Dán alliend!

Now hoop ik netuurlik, dat jim bi'jkotten es langes kommen.

En daarom wol ik jim graeg vertellen, waor as ik now percies stao.

Mar ik kan nooit plaknaemen ontholen.

Ik bin op 't laest mar een rommelbak.

Wel iene van de béteren, mit een lit dus.

Mar toch een gewone rommelbak.

Ik doe écht mien beste wel, mar ik kán now ienkeer gien plaknaemen ontholen.

Ik wete wél, dat et naost een winkel is.

En tegenover een grunteboer.

En dat d'r even wiederop een peer hoge bomen an de weg staon. Mit een baankien d'r onder.

Op dat baankien zit vaeke een oolde meneer.

Mar soms komt hi'j een peer daegen hielemaol niet.

Ik hebbe 't vraogd an de gemienteman: "Waorum is de oolde meneer d'r niet?"

En doe het de gemienteman mi'j verteld, dat die oolde meneer nog meer van die zwatte kissies maekt. Veur ere rommelbakken in Stellingwarf.

Nee, die kriegen gien oranje pakkien an, dat niet.
Die kun best gruun wezen.
Daor kan ok best wel AFVAL op staon.
Aj' mi'j dus niet vienen kunnen, perbeer et dan es
bi'j een aandere bak.
Dus altied éérst rommel opzuken.
Dán pas et lit optillen en dan de rommel in de bak
gooien.
Dan maek ie altied een goeie beurt!
Ok as d'r gien meziek in zit!

Jouk.

Tiedronte

*Gien zochien wiend,
de locht verplaetst him trillend
boven de klinkerdiek langes;
geluden bin dichtebi'j, veerof;
de stemmen van de schoelekiender
lossen heur op in de blauwe locht:
zoemertied*

*Een bakkien koffie,
de karren zeulen kraekend,
et kreunen van de vielen zuukt him
een weg deur 't natte laand;
de biesten kieken even op;
de rauwe stemme van de boer verdrinkt him
in de emmer an zien haand:
melkerstied*

Zwevende fluusterzinnen,
zien aosem dichte bi'j heur mond,
heur vingers reizen vurig
over zien gladde huid;
de haast bedekt heur klein geheim
en maekt haost gien geluud:
vri'jerstied

Een straote mit vekaansiegangers,
ni'jsgierig kiekend, klikkend
vaastelegd mit telelaens;
een drokke kastelein, 't kefé is roer,
de daegelikse sleur liekt
now veurgoed op zien retour:
vekaansietied

Bezwiete discolaampen,
et jongvolk beweegt him lienig
op 'e paorsverlochte vloer;
de cola siepelt schoemend van de tap,
de kleren zitten halverwege de aovend
al staorigan te krap:
wut de tied

Gien zochien wiend,
een bakkien koffie,
zwevende fluusterzinnen,
een straote mit vekaansiegangers,
bezwiete discolaampen,

wi'j zien et meerstal niet:
gien tied het iewighied.

Fré Westink

Waor is Norberto?

EEN VERHAEL UUT LATIENS-AMERIKE

Latiens-Amerike staot vandaege-de-dag volop in de belangstelling. Daenk mar es an: El Salvador, Nicaragua, Chili en Argentinië. D'r gaot eins gien dag veurbi'j dat Midden- en/of Zuid-Amerike niet in et ni'js binnen. En dat haost altied wat de poletiek anbelangt. Mar ok de literatuur uut dat pat van de wereld vaalt meer en meer op en krigt de hieltied meer aandacht. In 1982 kreeg Gabriel García Márquez de Nobelpries veur literatuur.

De Stellingwarver schilder-schriever Dirk Kerst Koopmans het een jaor of wat in Zuid-Amerike woond. In Argentinië en Uruguay om percies te wezen. Dat was in de laet-twintiger en begin-dattiger jaoren. In Argentinië het hi'j een poze optrokken mit een groep aandere keunsteners. En dat de banen nao al die jaoren niet verbreuken binnen bliekt wel uut et feit dat d'r de laeste peer jaor nog twee keer wark van him tentoonesteld is. In 1981 in San Antonio de Areco en in 1982 in Buenos Aires.

In disse Ovend een verhael van Dirk Kerst Koopmans dat in Argentinië speelt. En dat is wel hiel wat eers as et Scheene-gebied door hi'j zien boek Wiend in et riet over schreef. Tekenings én verhael maeken dat tot een sfeervol gehiel. En zo is et ok mit dit verhael in De Ovend. Al lezende vuul ie de waarmte, de loomhied, de aovend in de pampa, et onweer, en ie pruyen de mate. Lees et verhael en lees et nog es. Et is oorspronkelijk in et Nederlaans schreven en het staon in et blad "De Forester" (10e jg., dec. 1970, no. 98). Pieter Jonker het et in et Stellingwarfs vertaald. Et verhael is deurspekt mit Spaanse woorden en veur et gemak van de lezer is d'r nao et verhael een woordelissien Spaans-Stellingwarfs op alfabetische volgodder opneumen.

Jim aandacht veur et verhael over Norberto, die niet tevreden is mit zien bestaon. Die et zat is om allieend mar op 'e kiepen te passen en mieghummelnusten uut te roeien. Norberto wil meer. Norberto wil een echte gaicho wodden.

WAOR IS NORBERTO?

motto: El errante

Pelito en Nigro zitten onder et ofdak bi'j een hooftvuurtien te waachten op Juan en Julio en misschien, ze hopen et temeensen, komt Norberto de jonge peón van de estancia ok wel.

Et waeter in etberookte keteltien zal doukies wel koken en mit mekeer zullen ze dan heur mate drinken. 't Aovend zullen de ere jongen heur wel betiemen laoten. Die zitten in de biebeltheek van Hogar Rivadavia naor de verhaelen van de ni'je schoelemeester te luustren. Weer zoe'n ni'jen iene die de baos over heur speulen wil. Waor zol de direkteur die now weer oppikt hebben, daenkt Nigro. "We zullen gauw genoeg geweer wodden wat hi'j weerd is, Pelito."

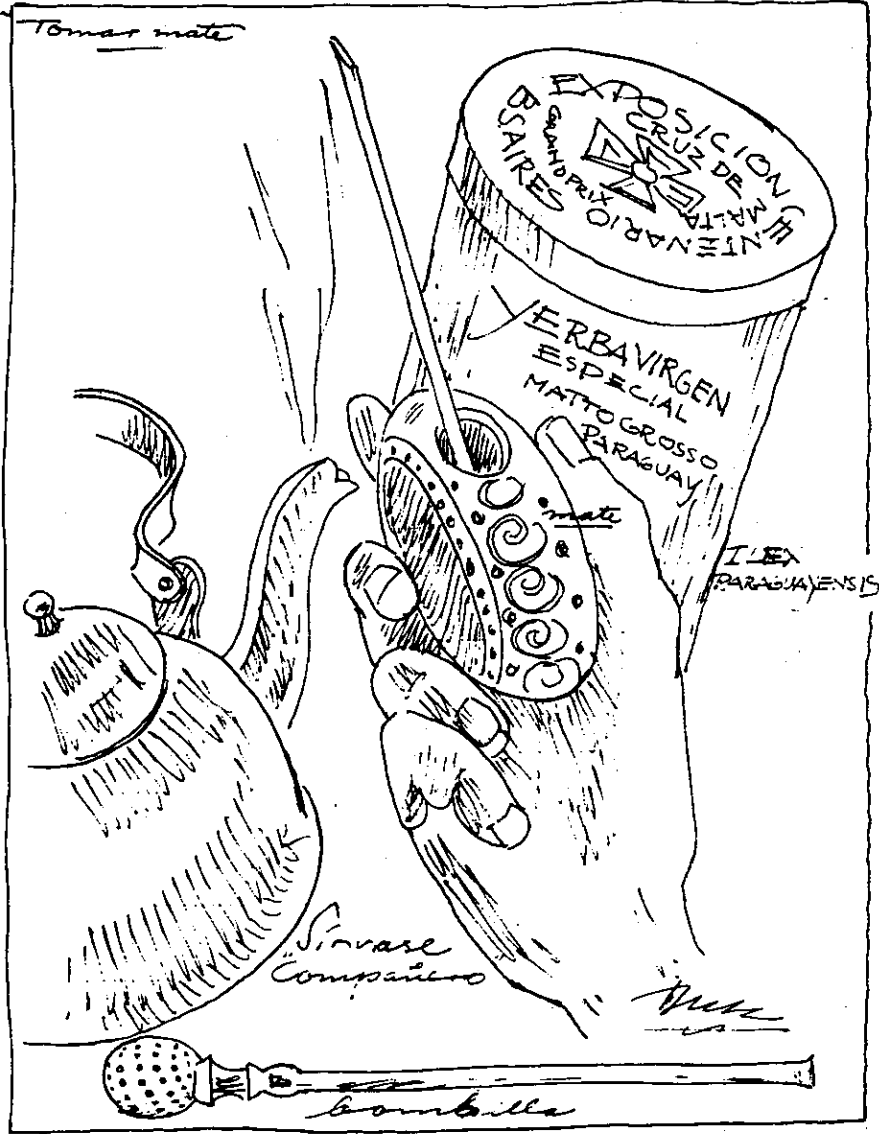
Pelito zegt niks. Hi'j het zien gedaachten bi'j de mate. Hi'j schuddet de mate leeg. De bombilla wodt d'r weer in zet, hi'j vult de mate mit de grune yerba-blatties en schinkt d'r kokend waeter op. Hi'j hadde zels de yerbusse vullen mocht.

"Toe mar, Pelito," hadde Señora Cocina in de keuken tegen him zegd, doe hi'j tegere mit heur de spullen, die de ere daegs in de keuken bruukt wodden zullen, uut de dispensa haelen moch. In de dispensa ston een zak vol mit grune yerba.

En sukerklonties, dreugde vruchten, orejones en proemen, en een grote tonne vol mit olijven in de pekel. Allegere olijven die de jongen zels plokt hadden. Ze zaggen d'r wat plakkerig uut, gruun en zwat, mar elke middag as de jongen op 'e warande onder de bluuiende madreselvas bi'j de taofel zatten, bleef d'r gien iene over in de grote schaole.

Pelito was steevaaste vandoel en maek es weer een praotien mit Señora Cocina en knap es een kerweigien veur heur op. De dikke Señora kon lekker eten klaor maeken. De hiele dag was ze in de keuken doende of ze zat in et schaad bi'j de lekker roekende zoegepappen mate te zoegen.

Pelito daenkt nog an de keuken as hi'j opschrikt as Pedro him de mate uut de hanen pakt en zegt: "Hombre, ie

hebben him al twee keer leeg zeugen. Dat is niet eerlijk. Doe d'r nowveur mi'j mareen extra scheppien suker bi'j."

Pedro krijgt et en mit beide hanen de mate vaaste holdende geniet hi'j mit kleine teugies. "Wat is d'r toch mit Norberto?" zegt hi'j inienend. "We zien him haost nooit meer."

"As hi'j niet in de tuun warkt, lopt hi'j de peones van de estancia veur de voeten of staot tegen zien petiso te praoten."

"Misschien vint hi'j himzels wel te groot om mit oons te praoten."

"Ik zag him gister uut et kantoor van de direkteur kommen. Zol hi'j wat uutvreten hebben?"

"Nee, dat is onmeugelik. As et Sapac was, welja, dan zol d'r wel weer wat wezen zoas: Sapac het weer eier uut et kiepehokke haeld, Sapac zit in et middagschoft in de perziken, Sapac prikt in de waetermeloenen en Sapac het een vïbora in et kantoor van de boekhoolder loslaoten.

Morgens gongen de jongen van de Hogares Rivadavia en Sarmiento naor de escuela Sarmiento, middags warkten ze mit mekaander in de quinta of ze gongen ieder heur gaank op et eigen akkertien, waor ze verbouwen mochten wat ze wollen, papas of manices, en waor et gemaek van veur heurzels was. Aovens zitten ze krek as de peones van de estancia graeg mit heur mate bi'j een hooltvuurtien.

Pelito en Nigro kieken zonder wat te zeggen naor et vuurtien. Heur gedaachten bin krek as de vlammebies. Ze speulen mar wat, flikkeren omhogens en gaon uut.

As Juan en Julio bi'j heur zitten gaon, vragt Pelito heur: "Wat donkt jim van Norberto?"

"No me importa," is Julio zien onverschillige antwoord.

"Mar hi'j is oonze kammeraad toch."

"Now, as hi'j wat uuthaeld het dan moet hi'j et oons mar vertellen."

"Norberto zal niks verkeerds uuthaelen."

"Geef me de mate now mar, et is ja mien beurt."

Now is et stille onder de cobertizo. Een aentien veerder liggen de gebouwen die bi'j et Hogar Rivadavia heuren. Een kilemeter naor et zuud-westen leit midden in de grote kwekeri'je Hogar Sarmiento. Beide hogares heuren bi'j de estancia Gándara.

Hiel in de veerte zien de jongen de lochten van een stattiën. Laenen van eucalyptussen en álamo's liggen tussen de beide tehuzen. Om et laand van de estancia henne leit de vlakke pampa. Alliend overdag bin de omtrekken van een peer estancias te onderscheiden. Iene leit vlak bi'j et zooltene meer en de ere leit as een grune heuvel midden in de dreuge pampa, waor mar een inkelde koppel koenen tussen de stiekels en mieghummelgangen et verdreugde grös opvret. Now hangt een sluier van locht over et grauwe veld.

Miljoenen luciérnagos zweven, heur lochies an en uut knippende, in dichte zwaarms boven de vlakke. Ok die aovend is et bruuierig hiete. Laete mieghummels scharrelen nog deur de gangen naor et nust, mit de restaanten van de blatties van een citroenboompjen boven de kop. De dag duurt nóg te kot veur die kleine vernielers.

Mosquitos zitten meenske en dier op 'e huud. Mar de jongen hebben daor bi'j heur vuurtien gien last van. De rook van eucalyptusblaeden en toekies hoolt de mosquitos wel op een ofstaand.

Daegen, weken, maonden wodde d'r uutkeken naor regen, de regen, die de pampa veraanderen zol in een bluuiende tuun. Waeter was d'r alliend nog in de grote eupen tank. D'r gruuiden wilgen omme toe. Et krioelde d'r van de slangen.

De laeste tied zaggen de jongen aovens wel dat d'r on-eindig veer over de pampa in et westen, een lochtige strepe beweug. En elke dag scheuf een wolkebaank een klein betien meer boven de horizon. Elke naacht wodden de bliksemflitsen dudeliker, dat et leek of een ontzaggelik groot biest mit duzend vurige poten de horizon oftastte en de hieltied dichterbi'j kwam. En toch kwam et heur nog over 't mad. De jongen wussen dat d'r eerst storm kommen zol en dan zol de regen losbasten, pattietoeren niet langer as ien of twee uren. Alles wat in de grond leefde zol wakker wodden en mit een peer daegen zol de dreuge woesteni'j bluuien en de kwekeri'je veraanderen in een geurende tuun.

In de naacht dondert et onweer over de pampa. De storm veegt deur de toppen van de eucalyptussen en jacht deur de grote galpón.

Op 'e dormitorio van Hogar Rivadavia liggen de jongen andachtig op bedde te luustren. Alliend Hernandez, de oold-

le streek in et toppien van de hoogste eucalyptus, om zien vlammeende lied uut te stri'jen in de morgenstilte, was de jongste peón al op zien petiso sprongen en in galop de pampa inopreden. Dromende oelegies vliegen verschríkt op uut heur nusten, petriezen snorren d'r vandeur in et beschuttende duuster. Hi'j ridt om de poelen henne, die nog staon bleven binnen. Bi'j een arroyo moet hi'j naor een ondiep plak zuken om over te stikken. Misschien zicht hi'j de koenen die doukies deur de peones naor de tambo dreven wodden zullen. Hi'j zal niet veer meer van et zooltene meer ofwezen, waor de voegels rusten, die as et dag wodden is in grote vlochten naor de oceaan vliegen zullen. Elke aovend kommen duzenden flamingo's en cormoranen naor et zooltene meer. Bi'j et meer langes zal hi'j naor et westen rieden. Daor is alliend de eupen ruimte. Wegen bin d'r niet. Bi'j een ombú zal hi'j zien petiso rusten laoten.

Hopelik lokt et him een vuurtien te maeken, een mate klaor te maeken en brood te reusteren. Van alles hadde hi'j bi'j mekaander zocht naor et gesprek mit de direkteur, doe hi'j vraogd hadde om bi'j de peones rekend wodden te meugen.

"Ie bin nog te jong," hadde de direkteur zegd. "over een half jaor, misschien. Ramon gaot dan naor de estancia van de Olmedos, en as ik tevreden over je bin zullen we wel veerder zien. Veurloupig verzorg ie de kiepen en kuj' de mieghummels wel utroeien."

Weren die mieghummels d'r now mar niet west. Hi'j zag himzels al lopen mit witte vlaggies om die bi'j de nusten daele te zetten. Marques en hi'j zollen dan de ere daegs, veur de zonne op kwam, de nusten mit gifgas uttroken moeten.

Was dat now et wark veur een jonge gaucho? Aachter de koenen, dat leek him vule beter. En dat zol gebeuren ok. Gien spraoke van dat hi'j langer waachten zol. Mar hi'j zee et niet. Hi'j zol himzels wel redden. Hi'j was ja al veertien jaor en groot en sterk, een peón as de beste en haost een echte gaucho. Norberto wus hiel goed dat hi'j nog een protte leren mos en makkelik zol et niet wezen. Hi'j hadde wel deur dat ze et op 'e estancia vremd vienen zollen, dat hi'j d'r vandeur gaon was. De direkteur zol

KOLONIA SKUE ARGENTINA

d'r wel kwaod omme wezen, omdat hi'j een oold-leerling van et Hogar was.

Zokke jongen bleven gewoonlik langer op 'e estancia, kregen wark bi'j et vee of in de kwekeri'je. Wat zollen zien kammeraoden d'r van daenken, de jongen van et Hogar: Juan, Nigro. Now hadde hi'j ze in de steek laoten, hi'j, de wat ooldere kammeraod waor as ze tegenop zaggen.

Zo zat Norberto te prakkezeren mit de rogge tegen een ombú, middel in de ienzeme pampa. Mit een stokkien kraste hi'j in de grond. Hiel in de veerte lag de oolde estancia die hi'j verlaoten hadde. Daor zollen ze now vraogen: "Waor is Norberto?"

In zien herinnering zag hi'j de estancia now as een eilaand, een begreemde ruimte, midden in de oneindighied van de pampa.

Zol hi'j weeromme gaon? Mar hi'j wus dat hi'j et verlangst naor de horizon niet kwiet raeken zol. Resoluut trok hi'j een rechte streep in et liemige zaand, gooide et stokkien vot, keurde et tuug van zien petiso en wiels de flamingo's naor et oosten vleugen, ree de jonge gaucho naor et hatte van de pampa.

Dirk Kerst Koopmans

Woordelissien Spaans-Stellingwarfs

álamo	- klaeterjaeger
algarobbo	- boom mit versukerde peulvruchten
arriba	- opstaon
arroyo	- beek
bombilla	- zoegbuisien mit zi'jgien
cardenal	- kardinaolvoegel
ceibo	- erytrina crista-galli
chistes	- grappen
cobertizo	- ofdak
cocina	- keuken; Señora Cocina= Vrouw Keuken
cormoranen	- aolscholvers
cuís-cuís	- marmotten
dispensa	- veurraadkaemer
dormitorio	- slaopzael
el errante	- de zwarver
escuela Sarmiento	- legere schoele in Argentinië
estancia	- grote boerkeri'je in de pampa
galpón	- laandbouwschure
gaucho	- koejonge, cowboy
hogar	- tehuus
hombre	- meenske, man
iguana	- leguaan
luciérnagos	- vuurvliegies
madreselva	- zoegepappe
manices	- aepeneuten
mate	- kalebassien; mate drinken= mit de bombilla (zoegbuisien) et oftrefsel van yerba-blatties (soort hulzeblatties) uut de mate (kalebassien) zoegen
mate amargo	- bittere mate
matrona	- keukenmeesteresse
mora-mora	- moerbi'jeboom
mosquitos	- muskieten
no me importa	- et kan me niks schelen
ombú	- phytolacca dioica L., dé boom van de pampa
orejones	- dreugde perziken
pampa	- uutgestrekte vlakke mit niet al te vule bomen

papas	- eerpels
peón	- knecht
petiso	- ponnie
quinta	- kwekeri'je
Rivadavia	- president van Argentinië
Sarmiento	- president van Argentinië
señora	- vrouw
tambo	- plak waar mulken wodt
víbora	- adder
yerba-blatties	- soort hulzeblatties

lenzem

*Een meenske
 is ienzem
 zonder meensken
 mar
 soms nóg ienzemer
 mit allemaole
 meensken om him toe*

Immie Hoekstra

Liwwadden

*de oolde stad daenkt
an de hoge steigers die
heur hatte omslöt*

*in et waeter van
straoten de neonlochten
van flatgebouwen*

*'de keuperen tuun'
tussen 't dichte blad zocht drok
de zurne de grond*

*as aoren lopen
de stille grachten staorig
tussen fietsers deur*

*de schieve toren
miemert over de schippen
boven 't verkeersplein*

*ie stoten me of
en trekken me ok weer an
'k komme weeromme*

harmen houtman

Grunningen

*bomen spiegelen
heur grune koppen in et
asfalt van de singels*

*koolde noorderwiend
ropt om de hoge toren
boven et karkhof*

*in et museum
rekt et verleden zien aarms
naor disse tieden*

*veur de korenbeurs
priest luud mennig koopman jow
't daeg'liks maoltien an*

*de oolde karke
kikt weer opni'j mit andacht
de Vismark over*

*....waor 'k jow vienen kon,
dat plak was hier, waor veur mi'j
ni'j leven begon*

harmen houtman

Mestricht

*Koeme van heuwels
Waor de huzen en karken
de bojem slichten*

*Romeinse brogge
mit zwaore ronde bogen
boven kolkend waeter*

*straoties en pleinen
waor voeten over glieden
van kroegien naor kroeg*

*tussen de lippen
zuukt de g zonder schaemte
nog zien zaachte weg*

*'t Vrijthof, de zonne
verleidelik op mien huud
hi'j wil me holen*

*naeme zo zwierig
an de onderkaant van 't laand
as slot van de brief*

harmen houtman

Degene die wark veur *De Ovend* insturen wil, wodt vraogd om oons ter wille te wezen op 'e volgende punten. Liefst *typt*, op A4-vellen (ienziedig). Riegel-lengte: 56 ansiaegen. Wat schreven wark anbelangt: graeg *dudelik*, en flink ruimte naost de tekst; A4-fermaat, ienziedig. Inspringen, bruken van anhaelingstekens en spaties, en et verwiezen naor boeken en artikels zoas dat in *De Ovend* daon wodt. Bi'j et insturen van illestraosies moet de scharppte in de gaten holen wodden, en d'r moet rekening hullen wodden mit verkleining as we mit et fermaat niet uut de voeten kunnen.

De Stellingwarver Schrieversronte het ok een hiele riegel boeken uutgeven, en die wodt nog al mar groter. Vraag een overzicht/prieslist an!

de ovend

Twismaandeliks tiedschrift
veur Stellingwarver tael en kultuur
een uutgifte van de
Stichting Stellingwarver Schrieversronte

Red.: J. Veenstra
Bureau-red.: P. Jonker
Alle corr., inlichtings, adm./ab.:
Stichting Stellingwarver Schrieversronte
Bongheer 1, 8431 GT Oosterwoolde
Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde
Tlil. (05160) 4533
Lidm./Ab.: f 15,00 in 't jaor

ISSN 0166-7351